

PRVÝ NÁLEZ ZÁKERNICE STROMOVEJ *NAGUSTA GOEDELII* (HETEROPTERA: REDUVIIDAE) NA DOLNOM ZEMPLÍNE

Rudolf GABZDIL

Uralská 4, O71 01 Michalovce, e-mail: rudo.gabzdil@gmail.com

GABZDIL, R. 2025. The first finding of the reduviid bug *Nagusta goedelii* (Heteroptera: Reduviidae) in the Dolný Zemplín. *Entomofauna carpathica*, 37(1): 199-201.

Abstract: In this study is present the first finding of the reduviid bug *Nagusta goedelii* (Kolenati, 1857) in the Dolný Zemplín.

Key words: reduviid bug, Heteroptera, Hemiptera, Reduviidae, first finding, Michalovce

ÚVOD

Zákernica stromová *Nagusta goedelii* (Kolenati, 1857) je ponto-mediterránny druh rozšírený od Karpatskej kotliny, Balkánskeho polostrova a južných častí Východoeurópskej nížiny až po Strednú Áziu a Irán. V Európe sú staršie záznamy druhu známe z Rakúska, Bosny a Hercegoviny, Bulharska, Chorvátska, európskej časti Turecka, Grécka (vrátane Kréty), Maďarska, Moldavska, Čiernej Hory, severného Macedónska, Rumunska, južnej časti európskeho Ruska, Srbska, Slovenska, Slovinska a Ukrajiny. V poslednej dobe expanduje do ďalších krajín, napr. do Českej republiky, Talianska (vrátane Sardínie), Francúzska, Nemecka a dokonca Litvy. V Ázii je známa z Azerbajdžanu, Arménska, ázijskej časti Turecka, Cypru, Gruzínska, Iránu, Iraku, Izraela, Jordánska, Turkestanu (DIOLI 2014, CIANFERONI et al. 2021, HEMALA et al. 2022).

Zo Slovenska sú najstaršie údaje o jej výskyte známe zo Štúrova (STEHLÍK 1958) a z Kamenice nad Hronom (ROUBAL 1959). Kvôli zriedkavým nálezom na juhu Slovenska bol tento druh zaradený aj do Červeného zoznamu ako kriticky ohrozený (ŠTEPANOVIČOVÁ & BIANCHI 2001). Keďže v poslednej dobe sa výrazne šíri, bolo navrhnuté zrušenie jej ochrany (HEMALA et al. 2022).

Recentne zákernicu stromovú zaznamenali fotograficky na veľkej časti západného Slovenska a tiež z Užhorodu v tesnej blízkosti našich hraníc s Ukrajinou (<https://www.inaturalist.org/taxa/508890-Nagusta-goedelii>; <https://www.nahuby.sk/>). Zo Zakarpatskej oblasti Ukrajiny bola zistená už podstatne dávnejšie z okolia obce Dyula (ROŠKO 1959, Юливцы = Дюла).

PRVÝ NÁLEZ NA VÝCHODE SLOVENSKA

Slovakia, Michalovce, 1 ex., 10.3.2025, R. Gabzdil lgt., det. et coll.

Prvý nález na východnom Slovensku som uskutočnil počas teplého a slnečného počasia trvajúceho 2-3 dni, ktoré nasledovalo po studenom konci februára a začiatku marca. Exemplár priletel a sadol na kmeň neolisteného javora poľného (*Acer campestre*). Na žiadnom zo stromov ešte nebolo lístie preto naisto išlo o prezimované imágo z minulého roka, ktoré vyliezlo za priaznivého počasia zo zimného úkrytu. Nález bol uskutočnený v areáli historického mestského parku "Kerta", ktorý susedí s kaštieľom rodiny Stárayovcov a sídli v ňom Zemplínske múzeum v Michalovciach.

Popis a bionómia druhu

Zákernica stromová (*Nagusta goedelii*) je zástupcom čeľade zákernicovité (Reduviidae) (Hemiptera: Heteroptera). Z tejto čeľade je známych zo Slovenska takmer 20 druhov.

Zákernica stromová dosahuje veľkosť od 12,5 do 16,3 mm. Imága sú svetlo žlté až okrovo žlté, tmavšie exempláre sú hnedé alebo červenkasté s listovým rozšírením bruška a dlhým ciciakom na hlave. Často sa zdržuje na listnatých

Obr. 1. Interiér historického parku "KERTA" v Michalovciach v čase nálezu zákernice stromovej (*Nagusta goedelii*). Foto: Rudolf Gabzdil.

Obr. 2. Zákernica stromová *Nagusta goedelii* (Kolenati, 1857). Foto: Erik Mojsej.

stromoch a kroch kde obsadzuje vysoko položené miesta. Zriedkavo opúšťa vyššie konáre čo je možno jedným z dôvodov, prečo uniká pozornosti. Patrí medzi dravé druhy, živí sa voškami, húsenicami a larvami rôznych článkonožcov, ktoré usmrcuje jedom a následne vyciava.

Druh má len jednu generáciu za rok. Párenie a kladenie vajíčok prebieha na jar po prezimovaní imág. Vajíčka kladie v skupinách na lístie stromov od polovice mája do júna. Larvy dosahujú štádium dospelosti v auguste a septembri. Imágo prezimuje ukryté pod kôrou alebo v rôznych štrbinách. Zákernica stromová pochádza z východnej časti Stredozemného mora odkiaľ sa šíri na západ. V našom prostredí zákernica stromová (*Nagusta goedelii*) rada obsadzuje intravilány miest ako sú mestské parky, záhrady či arboréta. V posledných rokoch sa ukazuje, že druh sa prispôbil lesno-lúčnemu prostrediu, v blízkosti záhrad a mestských parkov (FADDA & DUSOULIER 2016).

LITERATÚRA

- FADDA, S., DUSOULIER, F. 2016. Première observation de *Nagusta goedelii* (Kolenati, 1857) en France (Hemiptera: Reduviidae). *L'Entomologiste* 72(2): 111-112.
- CIANFERONI, F., ROGGERO, M., PANTALEONI, R.A. & LORU, L. 2021. *Nagusta goedelii* (Kolenati, 1857) (Hemiptera Heteroptera Reduviidae) in Sardinia: human-mediated dispersal aids this species to spread west. *Biodiversity Journal* 12(2): 297-300.
- DIOLI, P. 2014. Presenza in Italia di *Nagusta goedelii* (Kolenati, 1857) e note sulla sua biologia ed ecologia (Hemiptera: Heteroptera: Reduviidae). *Onychium* 10 (2013): 32-39.
- HEMALA, V., TICU, S., CUNEV, J. & KRIŠTÍN, A. 2022. Nedávna expanzia zákernice stromovej (*Nagusta goedelii*) (Hemiptera: Heteroptera: Reduviidae) v rámci územia Slovenska a Rumunska, s ďalšími nálezmi z Európy a Blízkeho Východu. *Klapalekiana* 58: 51-67
- [ROŠKO] РОШКО, Г.М. 1959. Эколого-фаунистический обзор некоторых хищных групп Hemiptera Закарпатской области УССР. *Доклады и сообщения Ужгородского государственного университета. Серия биологическая* 3: 39-42.
- ROUBAL, J. 1959. Druhý príspevok k zoznamu slovenských Heteropter. *Biológia* 14: 372-374.
- СТЕHLÍK, J.L. 1958. Zajímavé nálezy Heteropter na Moravě a na Slovensku III. *Časopis Moravského Musea v Brně, Vědy přírodní* 43: 137-144.
- ŠTEPANOVIČOVÁ, O. & BIANCHI, Z. 2001. Červený (ekosozologický) zoznam bzdôch (Heteroptera) Slovenska, pp. 105-106. In: BALÁŽ, D., MARHOLD, K. & URBAN, P. (eds) Červený zoznam rastlín a živočíchov Slovenska. *Ochrana Prírody* 20 (Suplement): 1-160.